

Nationella prov gymnasieskolan: resultat Höstterminen 2015

UF0128

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	3
A.12	Uppläggning och genomförande	3
A.13	Internationell rapportering	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler	6
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2	Fullständighet	7
B.2	Tillförlitlighet	7
2.1	Tillförlitlighet totalt	7
2.2	Osäkerhetskällor	7
2.2.1	Urval	7
2.2.2	Ramtäckning	7
2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	9
2.2.6	Modellantaganden	9
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	9
B.3	Aktualitet	9

3.1	Frekvens	9
3.2	Framställningstid	9
3.3	Punktlighet	9
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet	9
4.1	Jämförbarhet över tiden	9
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	10
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	10
5.1	Spridningsformer	10
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation	10
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster	10

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Skolväsende och barnomsorg

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS): Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Skolverket
Postadress: 106 20 Stockholm
Besöksadress: Fleminggatan 14
Kontaktperson: Christina Sandström
Telefon: 08-527 332 00
Telefax: 08-24 44 20
E-post: christina.sandstrom@skolverket.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Robert Hansson
Telefon: 019-17 65 23
E-post: robert.hansson@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet gäller enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Statistiken regleras även av förordningen (2001:100) om den officiella statistiken och Skolverkets föreskrift (SKOLFS 2014:46).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Bevarandebehovet kan för närvarande inte bedömas och är under utredning.

A.9 EU-reglering

Statistiken berörs inte av någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Uppgifterna som samlas in i denna undersökning utgör en del av Skolverkets nationella uppföljningssystem för skolektorn. Syftet med uppföljningssystemet är att ge en samlad bild av skolans verksamhet och vara underlag för uppföljning och utvärdering på nationell och lokal nivå.

Gymnasieskolans nationella prov (kursprov) är kursobligatoriska prov som skrivs i 15 olika kurser. Vilka kursprov som en elev ska skriva beror på vilket gymnasieprogram eleven är registrerad vid. Resultaten från proven är ett av flera kvalitetsmått på utbildningen, lokalt och nationellt.

Uppgifter om kursprovresultat har samlats in sedan 1998, från början i form av en urvalsundersökning där omkring 150 gymnasieskolor ingick i urvalet. Dessa undersökningar gjordes endast på vårterminen. Personnummer samlades in för första gången i urvalsinsamlingen vårterminen 2009, dessförinnan samlades löpnummer (utan nyckel till personnummer) in för respektive individ. Sedan höstterminen 2011 är undersökningen en totalundersökning där resultat samlas in två gånger om året för samtliga prov som skrivs på höst- respektive vårterminen från alla aktiva gymnasieskolenheter.

A.11 Statistikanvändning

De viktigaste användarna är Skolverket (det nationella uppföljningssystemet samt den officiella statistiken) och Utbildningsdepartementet. Skolor, kommuner, företag, forskare, massmedia och privatpersoner kan även använda den statistik som finns publicerad för statistik- eller informationsändamål.

A.12 Uppläggning och genomförande

Undersökningen är en totalundersökning och genomförs två gånger om året. Uppgifterna i denna insamling har samlats in under hösten 2015. Varje kursprov

ska genomföras på specifika datum som fastställs av Skolverket, men SCB samlar även in resultat från prov som skrivits i efterhand och från ersättningsprov.

I och med införandet av den nya skollagen och gymnasieskolan GY2011 fanns det från och med höstterminen 2011 under en period elever i både den gamla gymnasieskolan (Lpf94) och i den nya (GY2011) i svensk gymnasieutbildning. I tidigare undersökningsomgångar har SCB därför samlat in resultat från alla prov som skrivits i både Lpf94 och GY2011. Från och med höstterminen 2013 samlas endast resultat in för prov skrivna i GY2011. Höstterminen 2015 samlades alla prov skrivna i följande kurser in:

GY 2011

- Svenska 1
- Svenska som andraspråk 1
- Svenska 3
- Svenska som andraspråk 3
- Engelska 5
- Engelska 6
- Matematik 1A
- Matematik 1B
- Matematik 1C
- Matematik 2A
- Matematik 2B
- Matematik 2C
- Matematik 3B
- Matematik 3C
- Matematik 4

Uppgifterna samlas in från samtliga aktiva skolenheter med gymnasieutbildning och samlas in på individnivå (med personnummer) för alla prov som skrivits på skolenheten. En elev kan ha skrivit prov i flera olika kurser, och uppgifter samlas därför in för respektive kursprov. Uppgifter om vilka aktiva skolenheter med skolformen gymnasieskola som finns i Sverige, och därmed utgör insamlingsramen för undersökningen, hämtas från Skolverkets skolenhetsregister.

Insamlingen av höstterminens kursprovresultat genomförs genom att SCB skickar ut ett informationsbrev (så kallade missiv) med inloggningsuppgifter till berörda uppgiftslämnare i början av november. Med hjälp av dessa skickar sedan uppgiftslämnarna in efterfrågade uppgifter via SCB:s webbplats i form av en ifyllt Excel-mall eller en textfil. Påminnelser skickas ut till dem som inte lämnar in uppgifter i tid och återkontakter tas med uppgiftslämnare under höst och vinter ifall kompletteringar behöver göras.

De kommunal eller enskilda huvudmännen för skolorna får själva avgöra när under utbildningens gång som eleverna läser de berörda kurserna, och därmed också när kursproven genomförs. Detta gör att det finns skolenheter som inte genomfört några kursprov alls under aktuell termin. Från och med vårterminen 2013 ska detta meddelas till SCB när uppgiftslämnaren loggar in på SCB:s webbplats i samband med rapportering av uppgifter, så att berörda skolenheter kan prickas av.

När insamling och granskning är klar sammanställs uppgifterna av SCB till ett register som levereras till Skolverket och utgör grunden för statistiken. När statistiksammanställningen är granskad och klar publiceras statistiken på Skolverkets webbplats, www.skolverket.se.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade i nuläget.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i statistiken enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sammanvändbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Insamlingsobjekten i undersökningen är aktiva skolenheter som är verksamma inom skolformen gymnasieskola. Berörda skolenheter hämtas från Skolverkets skolenhetsregister som administreras och underhålls av SCB.

Populationen utgörs av samtliga prov som genomförts av elever vid de aktuella skolenheterna under referenstidpunkten. Varje *prov* utgör ett målobjekt. En *individ* (elev) kan ha skrivit flera olika prov (i olika kurser) och finns i sådana fall kopplad till flera olika objekt.

1.1.2 Variabler

Variabler som redovisas i statistiken är:

- Antal elever med provbetyg (hur många elever som deltagit på alla delprov och fått ett sammanvägt provbetyg).
- Provbetyg (fördelning av olika betygssteg).
- Delprovsbetyg (betyg på de delprov som ingår i respektive kursprov).
- Genomsnittlig betygspoäng (snittvärde per exempelvis kurs).

I registret finns även uppgifter om skolidentitet, huvudmannatyp, personnummer, kön, antal kurstimmar, provversion (ordinarie, ersättnings- eller tidigare termins prov), provtillfälle (ordinarie provdatum eller ej), biologiska föräldrarnas högsta utbildningsnivå, eventuellt invandringsår samt om eleven har svensk eller utländsk bakgrund.

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken redovisas i antal och andelar.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter följande grupper:

- Huvudman
- Län
- Kommun
- Kommunalförbund
- Skolenhet
- Gymnasieprogram
- Kurs
- Delprov
- Kön
- Utländsk bakgrund
- Föräldrarnas utbildningsnivå

1.1.5 Referenstider

Referensperioden för objekt och insamlingsvariabler är höstterminen 2015. De sista proven (ordinarie provtillfälle) skrivs under december månad 2015.

Referensperiod för urval av skolenheter hämtade från *Skolenhetsregistret* är dagsaktuella data från mitten av oktober 2015, med ytterligare avstämning mot registret i samband med sista insändningsdag för att fånga upp eventuella

skolenheter som varit sena med ändringar i skolenhetsregistret.

Referensperiod för variabler hämtade från *Utbildningsregistret* är 1 januari 2015.

Referensperiod för variabler hämtade från *Registret över totalbefolkningen* (RTB) är 30 september 2015.

1.2. Fullständighet

Undersökningen är en totalundersökning och ger därmed en god bild av resultaten i gymnasieskolans nationella kursprov. SCB samlar dock inte in exakta poäng per prov/delprov utan endast betyg per prov/delprov.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken över kursproven är totalräknad, vilket innebär att urvalsfel i princip inte förekommer.

För att framställa det färdiga registret genomförs samkörningar med andra register för att ta fram vissa variabler. Vid samkörningar beror kvaliteten även på de andra registren. Registret över kursprov samkörs med *Registret över totalbefolkningen* (RTB) och *Registret över befolkningens utbildning* (UREG) för att ta fram vissa bakgrundsvariabler. RTB håller hög kvalitet för samtliga folkbokförda personer. UREG har visst partiellt bortfall för den utrikes födda befolkningen, men det är inget som i betydande grad anses påverka statistiken över nationella kursprov. För detaljerad information om detta bortfall hänvisas till dokumentationen av UREG som finns på SCB:s webbplats www.scb.se/uf0506.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Statistiken är totalräknad och därmed inte direkt påverkad av urvalsfel. Men eftersom urvalet utgår från skolenhetsregistret finns en risk för urvalsfel om skolenheter är sena med att göra ändringar i registret. För att undvika denna risk gör en avstämning mot skolenhetsregistret under insamlingens gång för att fånga upp eventuella skolenheter som varit sena med ändringar i skolenhetsregistret.

2.2.2 Ramtäckning

Undersökningen har två objekt – ett insamlingsobjekt och ett målobjekt, se avsnitt *1.1.1 Objekt och population*. Som ram för insamlingsobjekten används Skolverkets skolenhetsregister vilket omfattar alla aktuella insamlingsobjekt (aktiva skolenheter med gymnasial verksamhet).

Någon egentlig ram för målobjekten finns inte på grund av att det inte finns något regelverk som styr vilka nationella prov som ska genomföras vid skolenheterna vid en viss termin. Ramen kan därmed endast definieras utifrån att skolenheter som inte genomförde några prov under aktuell terminen anmäler detta till SCB. De skolenheter som inte rapporterar skrivna prov eller inte meddelar att inga prov genomförts under terminen redovisas som svarsbortfall, se vidare avsnitt *2.2.4 Svarsbortfall*. Det finns inget som tyder på att övertäck-

ningen skulle vara omfattande och därmed snedvridda statistiken på nationell nivå. För kommuner med bortfall bör man ta hänsyn till att en viss del av bortfallet egentligen är ramövertäckning då vissa skolor väljer att utföra provet en annan termin än den insamlingen avspeglar.

2.2.3 Mätning

Uppgiftsinsamlingen genomförs via frågeformulär som tillgängliggörs via SCB:s insamlingssida och som fylls i av uppgiftslämnare, eller via textfiler, exporterade från uppgiftslämnarens datasystem, som skickas in via insamlingssidan. De mätproblem som uppstår i undersökningen består huvudsakligen i att uppgiftslämnarna feltolkar instruktioner och definitioner. Registreringsfel i form av ogiltiga värden eller partiellt bortfall förhindras till stor del genom tvingande kontroller i samband med insamling av uppgifter som hindrar att ogiltiga värden rapporteras in.

Mätfel kan påverka de statistiska mått som redovisas så att de blir missvisande. De totala mätfelen för statistik över kursproven anses vara så pass små att statistiken på riksnivå och kommunnivå inte påverkas, men på skolenhetsnivå kan olika mått bli missvisande om kursprovsresultaten har blivit redovisade på fel sätt. Det finns dock inget som tyder på att detta skulle medföra betydande fel i statistiken.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värde på en eller flera variabler i en undersökning inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt är det frågan om *objektsbortfall*; saknas endast vissa värden handlar det om *partiellt bortfall*.

Objektsbortfall förekommer då uppgiftslämnare inte lämnar in uppgifter om kursprovsresultat eller då uppgiftslämnare inte heller rapporterar att inga kursprov skrivits under terminen. För höstterminen 2015 rapporterade 26 skolenheter inte några provresultat och lämnade heller inte besked om att inga kursprov genomförts, vilket innebär att dessa utgör svartsbortfall. Bortfallet denna termin är något högre än föregående hösttermin (2015). För att förebygga svartsbortfall används skriftliga påminnelser vid flera tillfällen samt telefonpåminnelser för de skolenheter som inte rapporterar.

Den exakta omfattningen av det *verkliga* objektsbortfallet är samtidigt svårt att beräkna. Det finns ingen reglering om när en skolenhet ska genomföra kursprov i en viss kurs vilket medför att det finns skolenheter som inte genomför några kursprov alls vissa terminer. Detta gör att det blir mycket svårt att veta hur många prov i respektive kurs som *borde* rapporteras in från respektive skolenhet. Om SCB inte meddelas att inga prov har genomförts kommer dessa skolenheter felaktigt att ingå i svartsbortfallet när de istället borde ha tagits bort ur ramen. Det finns därmed en risk för att svartsbortfallet redovisas som större än det faktiskt är. Det totala objektsbortfallet anses ändå vara så pass litet att det inte påverkar undersökningens tillförlitlighet på nationell nivå. Statistiken kan dock bli skev för enstaka kommuner eller skolenheter med få elever och stort objektsbortfall.

Partiellt bortfall till följd av att uppgiftslämnarna inte angett ett värde på en eller flera variabler stoppas i möjligast mån genom tvingande kontroller som finns inbyggda i insamlingssystemet. Partiellt bortfall förekommer också i de fall där

matchning mot till exempel RTB eller UREG inte ger någon träff. Partiellt bortfall är i de flesta fall mycket svårt att uppskatta eller mäta. Det partiella bortfallet bedöms dock vara tämligen litet och anses inte påverka statistiken nationellt.

2.2.5 *Bearbetning*

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt. De bearbetningar som görs är bl.a. granskning och upprättning, matchning mot andra register, härledningar och aggregeringar och olika typer av beräkningar för att skapa presentationstabeller.

Risken för att bearbetningsfel som beror på den ”mänskliga faktorn”, till exempel beräkningsfel, programmeringsfel eller systemfel, ska inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den ”mänskliga faktorn”, både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

För terminens undersökning finns inga kända fel från bearbetningsfasen. Resultaten har kontrollerats och korrigerats under arbetets gång.

2.2.6 *Modellantaganden*

Inga andra modellantaganden görs än den metodik som redovisas ovan.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Osäkerhetsmått i vanlig mening i form av konfidensintervall beräknas inte eftersom det är en totalräknad studie. Inte heller några andra osäkerhetsmått beräknas.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs två gånger per år, avseende de nationella prov som skrivs i gymnasieskolan på höstterminen respektive vårterminen. Uppgifterna samlas in i anslutning till att proven skrivs respektive termin, och publiceras sedan två gånger om året.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden, mätt från referenstid (november - december) till publicering (april), är cirka 5 månader.

3.3 Punktlighet

Publicering sker hos Skolverket enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik, www.scb.se/publiceringskalender.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Undersökningen har varit stabil och inte genomgått några betydande förändringar sedan starten av totalundersökningen höstterminen 2011, med snarlika insamlingsvariabler och värdemängder. Jämförelser med statistik innan höstterminen 2011 är osäkra eftersom undersökningen då endast avsåg ett mindre urval

av skolor.

Man bör iaktta viss försiktighet när man jämför provresultat över tiden eftersom det är nya, unika kursprov varje termin, där proven kan variera i svårighetsgrad.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Prov skrivna i den gamla gymnasieskolan Lpf94 är inte jämförbara med prov skrivna i den nya gymnasieskolan GY2011, eftersom det rör sig om olika kurser, kursplaner och betygssystem.

Statistiken samlas i övrigt in på samma sätt med samma metodik och med samma definitioner för alla redovisningsgrupper, vilket innebär att det råder full jämförbarhet mellan övriga redovisningsgrupper.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Eftersom statistiken om kursprov redovisas på kommunnivå finns stor möjlighet att sammanvända statistiken, exempelvis med annan statistik inom Skolverkets nationella uppföljningssystem. Den kan t.ex. användas tillsammans med betygsstatistik från andra undersökningar eller med statistik över elever och pedagogisk personal.

De register som ligger till grund för statistiken kan även samköras med andra register för att skapa ny statistik, då registret över kursprov innehåller personnummer.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras på Skolverkets webbplats www.skolverket.se.

5.2 Presentation

Statistiken presenteras främst som tabeller på Skolverkets webbsida. Statistiken finns också tillgänglig i Skolverkets webbdatabas SIRIS där egna uttag kan göras utifrån ett antal tillgängliga variabler, <http://siris.skolverket.se>.

5.3 Dokumentation

Statistikens kvalitet beskrivs i innevarande dokument, *Beskrivning av statistiken* (BaS) som publiceras på Skolverkets webbsida i anslutning till statistiken. Detaljerad information om mikrodata beskrivs i *Dokumentation av mikrodata* (*MetaPlus*). Båda dokumentationerna publiceras på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0128.

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial.

5.5 Upplysningstjänster

För ytterligare upplysningar om statistiken, kontakta Skolverket på telefon 08-52 73 32 00 vx, skolverket@skolverket.se.

För information om specialbearbetningar av primärmaterial kontakta Statistiska centralbyrån: Robert Hansson, tfn 019-17 65 23, robert.hansson@scb.se.